

ȘTIRI DESPRE VIAȚA ȘI TRADIȚIILE DE LUPTĂ ALE MUNCITORILOR FORESTIERI DIN JUDEȚELE DÎMBOVIȚA, ARGEȘ ȘI MUSCEL ÎNTRE ANII 1921—1933

Mircea Alexandrescu

Avîntul revoluționar al clasei muncitoare din anii 1918—1921 a culminat cu înființarea Partidului Comunist Român din 8—12 mai 1921.

Burghezo-moșierimea conștientă de marele pericol pe care-l prezintă pentru existența și apariția unui detașament revoluționar al muncitorimii a trecut cu disperare la declanșarea unei violente terori împotriva comuniștilor, a clasei muncitoare. Are loc o vremelnică redresare a economiei țării, economie aflată în mîna clasei dominante exploatare. Așa se explică faptul consolidării pozițiilor economice și politice ale burghezo-moșierimii, al înăspririi exploatării maselor, a clasei muncitoare în special. Cu toate acestea muncitorimea condusă de partid nu a încetat lupta pentru apărarea intereselor sale de clasă și a cuceririlor democratice din anii de avînt revoluționar.

În acest context de împrejurări economice, sociale și politice, lucrătorii din sectorul forestier al județelor Dîmbovița, Argeș și Muscel și-au adus o prețioasă contribuție în lupta pentru obținerea unor condiții de viață și muncă mai bune, pentru apărarea libertăților democratice și sociale.

Trebuie amintită în acest sens activitatea intensă dusă de cercurile socialiste și comuniste din Tîrgoviște, Gura-Ocnitei, Moreni, Șotînga, Valea Lungă etc. Documentul din 27 martie 1921 consemnează că „pleca spre Tîrgoviște conducătorul mișcării de tineret Isidor Roșianu (Rotman), raportorul asupra mișcării tineretului la primul Congres al P.C.R., care avea misiunea de a face propagandă comunistă și prin reuniunile forestiere ale județului”.¹

Cele trei județe amintite au fost, și sînt și astăzi, cunoscute prin bogăția lor în păduri. În mod firesc aceste bogății au dus la dezvoltarea unei puternice industrii forestiere. Datele statistice pe care le prezentăm acum, doar în parte, demonstrează cu prisosință acest lucru. În anul 1923, în întreaga țară, numărul muncitorilor forestieri ajunsese la peste 43.000 din care cca. 8-9000 activau în județele Dîmbovița, Argeș și Muscel. Ne justificăm afirmația prin exemplul societății anonime „Arif” pentru exploatarea de păduri și Industrializarea lemnului din Curtea de Argeș, înființată

1. Momente din istoria mișcării revoluționare și democratice a tineretului dimbovițean — Tîrgoviște 1972, p. 25 ; 32—33.

În anul 1904. Aceasta ajunsese în luna mai 1924 să aibe 269 muncitori specialiști, 703 lucrători nespecialiști permanenți, la care se mai adaugă 2500 angajați temporar în campania din martie — octombrie, plus 50 de funcționari ; în total 3253 salariați.² Această societate, una din cele mai mari din țară, avea un capital de treizeci de milioane lei.

La același nivel a ajuns și societatea „Moroeni“ din județul Dimbovița, al cărui număr de angajați în perioada campaniei depășea de asemenea 3000 de salariați.

Statisticile vremii ne mai semnaleză și alte societăți forestiere cu un important număr de lucrători. Din acestea menționăm : în anul 1921 fabrica de cherestea „Popescu & Co“ din com. Șuici și cea a fraților „Haciotă & Hanciu“ din comuna Sălătruc jud. Argeș,³ apoi în anul 1925 exploatarea de păduri din Boia - Mică „Bianchi Bonamico & Co“ din Ciineni și „Lumina“ din comuna Valea - Mărului, ambele tot din jud. Argeș⁴.

Între anii 1924 — 1928 informațiile statistice sînt mai complete indicînd societățile cu numărul angajaților. Pe lângă societatea „Arif“ ce ajunge în 1928 la 4000 lucrători și soc. „Moroeni“, ne mai sînt semnalate societatea forestieră „Industria Fagului“ Moroeni cu 1000 lucrători, exploatarea pădurilor „Runcu - Fieni“ cu 150 salariați, societatea forestieră „Ardealul“ din com. Pietroșița cu 190 lucrători, fabrica de tîmplărie „Ceres“ din Titu, înființată în 1923, exploatarea forestieră „Muntele Raciuc“, toate din jud. Dimbovița⁵, apoi Cooperativa „Riul — Tîrgului“ din Cîmpulung Muscel al cărui număr de salariați crește de la 457 în 1924 la 1200 în 1928. Demnă de amintit este și fabrica de tîmplărie „Frații Istrate & Georgescu“ din comuna Schitu — Golești jud. Muscel⁶. Aceleași documente mai menționează pentru jud. Argeș încă 6 astfel de unități.⁷

Toate aceste societăți și întreprinderi forestiere înglobau la sfîrșitul anului 1928 cca. 10.000 lucrători. — Anii crizei economice au lovit puternic această ramură a industriei, puține întreprinderi din exploatarea lemnului reușind să facă față greutăților financiare ; majoritatea societăților și întreprinderilor mici au ajuns în pragul falimentului. Ieșirea din greutățile inerente crizei s-a făcut, desigur, în dauna muncitorilor, a salariaților în general, prin micșorarea continuă a salariilor, neachitarea lor la timp, prin intensificarea exploatării, mărirea duratei zilei de muncă și mai ales prin masive concedieri. Condițiile de muncă și viață ale lucrătorilor forestieri erau necorespunzătoare ; documentele vremii relevă întru totul cele afirmate. Un astfel de exemplu îl constituie datele strînse de Ministerul Muncii, în anul 1921, pentru a fi transmise Biroului internațional al Muncii de la Geneva în legătură cu factorii principali ce semnaleză

2. Fil. Arh. St. jud. Dimbovița, fond Inspectoratul Muncii Tîrgoviște, dos. 8/1924, f. 54.

3. Idem dos. 4/1921 — 1922, f. 40. v.

4. Idem dos. 5/1925. f. 41 ; 47.

5. Idem dos. 15/1933 — 34, f. 104 — 126.

6. Ibidem.

7. Ibidem.

ză declanșarea unei crize economice. Raportul trimis de Inspectoratul muncii Țirgoviște arată că, în raza sa de activitate (jud. Argeș, Dîmbovița, Muscel și Teleorman) durata zilei de muncă este de 10 ore, concedii și mai ales concedii plătite, nu se obișnuiește, ele fiind socotite niște „favoruri ale patronului”.⁸

În acest sector în perioada de vîrf a crizei, ziua de lucru a ajuns, pentru muncitorii care mai lucrau, la 16 ore pe zi.⁹ Un alt aspect negativ al situației acestora l-a constituit sistemul de angajare, prin mijlocirea antreprenorilor. Aceștia, pentru a obține cîștiguri cît mai mari, angajau chiar și minori.

Datele statistice din anul 1930 indică existența unui număr de 426 copii peste 12 ani din care 392 băieți și 19 fete.¹⁰ Sistemul folosirii minorilor era aplicat încă din 1922 de către societatea „Arif” unde ancheta făcută de către Inspectoratul muncii constată folosirea unui mare număr de minori mai mici de 15 ani și fete mai mici de 17 ani.¹¹

O altă racilă a sistemului angajării prin antreprenori a constat și din neachitarea la timp a salariilor, uneori pe cîte 2-3 luni ; au fost cazuri cînd antreprenorii dispăreau cu salariile. Lucrătorii erau înșelați pînă și la procurarea alimentelor necesare hranei lor, pe care erau siliți să le cumpere de la magaziile sau cantinele întreprinderilor respective, cu prețuri de speulă. Continua micșorare a salariilor a contribuit de asemenea la adîncirea greutăților vieții acestora. Dacă în 1925 un muncitor forestier necalificat avea un salariu mediu de 2400 lei lunar,¹¹ în 1932 a ajuns la 1800 lei în luna august, și chiar 1500 lei în decembrie, în vreme ce numai un costum obișnuit de haine costa peste 2500 lei.¹²

Grele lovituri au primit muncitorii forestieri din cauza permanentelelor concedieri. Cîteva exemple sînt revelatoare în acest sens. Exploatarea de păduri „Moroeni” avea în 1922 un număr de 400 lucrători, ca la începutul anului 1924 să rețină în lucru numai 122 ; la sfîrșitul anului îi concediază și pe aceștia, invocîndu-se motivul inundațiilor.¹³

În 1926 decembrie 21, inspectorul muncii raporta ministerului de resort că, din lipsă de vagoane pentru transportul lemnului, Societatea forestieră „Moroeni” va fi silită să concedieze 600 lucrători în plină iarnă ; cerea intervenții energice pe lingă Direcția C.F.R. spre a se evita agitațiile acestora.¹⁴

Începutul crizei economice accentuează acest aspect. Raportul Inspectoratului muncii Țirgoviște pe săptămîna 17-23 februarie 1929, con-

8. Idem dos. 2/1920, f. 158 — 159.

9. M. Alexandrescu — Situația socială-economică și a luptei maselor din jud. Dîmbovița între anii 1922—1933 — Revista „Scripta - Valahica” Tom. IV — 1973, p. 271 — 272.

10. Momente din istoria mișcării revoluționare și democratice a tineretului din jud. D-vița — Țirgoviște 1972, p. 40.

11. Fil. Arhiv. St. jud. Dîmbovița, fond Inspectoratul muncii Țirgoviște, dos. 5/1925, f. 20. v.

12. Idem dos. 15/1933—1934, f. 21 v. ; 104 v. ; 126 ; 30 v.

13. Idem, dos. 8/1924, f. 57.

14. Ibidem, f. 128.

semnează că trei societăți forestiere licențiază din serviciu 96 lucrători.¹⁵ Pe de altă parte Soc. „Riul - Tîrgului“ din Cimpulung aruncă în brațele șomajului, pînă la 15 aprilie 1929, un număr de 167 lucrători.¹⁶ Un caz semnificativ îl constituie documentul din 17 aprilie 1930 care arată concedierea a trei lucrători de către Soc. forestieră „Lomas“ din Moroeni „pe motiv că la alegerile județene și comunale au votat cu guvernul“.¹⁷ Statisticile anului 1930 înregistrează pînă la 10 noiembrie concedierea unui număr de 5514 lucrători din care 1776 sînt de la societățile forestiere din aceste județe.¹⁸ În același an societatea „Industria Fagului“ din com. Moroeni — Dimbovița concedia toți lucrătorii fiind declarată în stare de faliment, iar lucrătorii au rămas și cu salariile neachitate.¹⁹

Anul următor pe lîngă faptul că sînt înregistrate peste 2000 concedieri în industria forestieră din aceste județe, se aplică și o reducere a salariilor celor rămași în lucru cu 40%.

Starea precară în care se aflau lucrătorii forestieri i-a determinat la organizarea unor puternice acțiuni de revendicare a drepturilor lor și pentru îmbunătățirea condițiilor de viață. Nemulțumirile s-au manifestat prin proteste, conflicte de muncă, greve și chiar unele începuturi de revoltă. Dintr-o statistică a Inspectoratului muncii Tîrgoviște reiese că, între anii 1918—1921, pe ansamblul acestor județe, s-au înregistrat 9 greve, în cursul cărora au fost pierdute 14410 zile de lucru.²⁰

Cîteva conflicte de muncă au loc în iulie — august 1922 între lucrători și conducerea exploatărilor de păduri ale statului din comuna Butoiu pentru neplata la timp a salariilor și pentru condiții de viață mai bune²¹. Conflictele colective de muncă se țin lanț, mai ales după anul 1924. Astfel în luna iulie 1924, 371 lucrători, de la exploatarea „Muntele Raciuc“ intră în conflict colectiv de muncă pentru neplata salariilor²².

Același lucru îl fac în anul 1925 lucrătorii de la întreprinderea „Valea-Lungă“ și societatea „Moroeni“, ambele din județul Dimbovița, cei de la exploatarea de păduri „Brăteiu“ și „Pădurea Muscelului“ din județul Muscel, precum și cei de la fabrica de cherestea „Bușteanul“ din Găești ș.a. — În anul 1926 numărul conflictelor colective de muncă sporește. Numai la societatea „Moroeni“ au loc cinci asemenea acțiuni. Statisticile consemnează pentru sectorul forestier din aceste județe, între 1924—1928, participarea a peste 1000 lucrători la astfel de conflicte de muncă.

Semnalăm pe cele mai semnificative : cele de la întreprinderile „Valea — Mare“ și „Dragoslavele“ din județul Muscel, de la Cooperativa „Mihai Bravul“ din comuna Șotînga și întreprinderile „Ardealul“ și „Cucuteanca“ din județul Dimbovița, precum și cele de la societățile „Ialomița“

15. Idem. dos. 16/1929, f. 66.

16. Ibidem.

17. Idem. dos. 15/1930, f. 71.

18. Idem. dos. 11/1932, f. 55.

19. Idem. dos. 1/1930, f. 47.

20. Idem. dos. 2/1920, f. 158—159.

21. Momente din istoria mișcării revoluționare și democratice a tineretului din jud. D-vița — Tîrg. 1972, p. 34.

22. Fil. Arhiv. St. jud. Dimbovița, fond Inspect. muncii Tîrgoviște, dos. 10/1924, f. 26.

din comuna Pucheni și „Industria Fagului“ din aceeași localitate.

Se reliefează prin amploarea lor acțiunile hotărâte ale muncitorilor, în conflictul colectiv de muncă din 22 decembrie 1926, de la societatea „Moroeni“. Lucrătorii din cauza neprimirii salariilor „amenință cu devastarea fabricii dacă sînt lăsați neplătiți acum în ajunul sărbătorilor“.²³ De asemenea și conflictul de la exploatarea pădurii „Runcu — Fieni“ Dîmbovița, din decembrie 1930, tot din cauza neachitării salariilor pe trei luni; „aceștia s-au revoltat și amenințat cu sabotajul (sechestrarea materialului lemnos aflat în gara Fieni)“.²⁴ Din nou la societatea „Moroeni“, în același an toți muncitorii care lucrau la confecționarea traverselor, au cerut mărirea prețului muncii. Refuzîndu-li-se cererea, ei au părăsit lucrul, intrînd în grevă. Într-un raport al Inspectoratului muncii Tîrgoviște, din februarie 1931 s-a consemnat că, muncitorii de la exploatarea pădurilor „Valea-Lungă“ s-au revoltat fiind „foarte îndirjiți în contra societății anonime... și s-au hotărît să sechestreze lemnele din pădure“.²⁵

La 23 martie 1933 inspectorul muncii răspundea unei note informative a Legiunii de jandarmi Dîmbovița că muncitorii forestieri din județele Argeș, Muscel și Dîmbovița, din cauza înșelării lor de către societățile și întreprinderile de exploatarea lemnului, pentru neplata salariilor pe cîte 4-5 luni, „au devenit mai rebeli persistînd în revendicarea drepturilor lor și uneori recurg la mijloace violente“.²⁶

Cercetările și anchetele întreprinse de către autoritățile guvernanteilor au fost unanime în concluziile lor, arătînd că, acțiunile lucrătorilor din exploatarea lemnului, alături de cele ale muncitorilor din alte ramuri ale economiei, au avut loc sub influența comuniștilor. N-au lipsit nici „soluții“ pentru rezolvarea acestei situații alarmante pentru burghezo-moșierime. Una din ele este cuprinsă în raportul inspectorului muncii regiunii a II-a Tîrgoviște către minister. După părerea sa înlăturarea șomajului cu toate implicațiile sale negative, avîndu-se în vedere că muncitorii toți sînt la origine țărani, se poate realiza prin trimiterea lor acasă,... „unde să li se aplice domiciliu forțat — și astfel — toți se vor apuca din nou de plugărie“. Sigur că este de prisos a mai comenta asemenea „soluție“. De altfel însuși autorul recunoaște extravaganța metodei sale : „aceste păreri ruginite vor fi provocînd surîsuri sarcastice și apropouri ironice la adresa celui ce le emite, dar în trecutul nu prea îndepărtat, așa am trăit și am trăit bine, sănătoși și bogați“.²⁷

Toate aceste greutăți și suferințe au determinat clasa muncitoare să se ridice cu hotărîre împotriva exploatatorilor. Sub conducerea Partidului Comunist Român, ea a dat cele mai răsunătoare bătălii de clasă în ianuarie — februarie 1933.

23. Idem dos. 10/1924, f. 260 ; dos. 2/1925, f. 281 și 287 ; dos. 10/1980, f. 1, 4—6 ; dos. 14/1926, f. 258 v ; dos. 15/1928, f. 14, 126, 126, 143, 152.

24. Ibidem.

25. Ibidem.

26. Ibidem.

27. Idem dos. 6/1932, f. 6-7.

Vor mai trece ani grei de luptă pînă la eliberarea deplină și definitivă d sub exploatarea celor care, neavînd nici-un fel de drepturi, fără muncă, au avut totul.*

*) Această lucrare a fost prezentată în cadrul sesiunii de comunicări științifice din 8-9 mai 1976, organizată de către Muzeul județean Argeș.